P6_TA-PROV(2008)0396

Grúzia

Az Európai Parlament 2008. szeptember 3-i állásfoglalása a grúziai helyzetről

Az Európai Parlament,

– tekintettel a Grúziáról szóló korábbi állásfoglalásaira, különösen a dél-oszétiai helyzetről szóló 2006. október 26-i[1], és a Grúziáról szóló 2007. november 29-i[2] és 2008. június 5-i[3] állásfoglalásaira,

– tekintettel az európai szomszédsági politika megerősítéséről szóló 2007. november 15-i állásfoglalására[4], valamint a Dél-Kaukázussal kapcsolatos hatékonyabb EU-politikáról szóló[5] és a fekete-tengeri regionális politikai megközelítésről szóló 2008. január 17-i állásfoglalásaira[6],

– tekintettel a Grúziával közösen elfogadott európai szomszédságpolitikai cselekvési tervre, amely Grúzia belső konfliktusainak rendezésére irányuló együttműködési kötelezettségvállalást tartalmaz,

– tekintettel az Európai Uniónak a Grúziában és Dél-Oszétiában végrehajtandó konfliktusrendező folyamathoz történő további hozzájárulásáról szóló, 2008. június 16-i 2008/450/KKBP tanácsi együttes fellépésre[7], valamint a Tanácsnak az e témára vonatkozó korábbi közös fellépéseire,

– tekintettel az EU–Oroszország-kapcsolatokról szóló korábbi állásfoglalásaira, különösen a 2008. június 26–27-i EU–Oroszország-csúcstalálkozóról (Hanti-Manszijszk) szóló 2008. június 19-i[8] állásfoglalására,

– tekintettel az Általános Ügyek és Külkapcsolatok Tanácsa grúziai helyzetről szóló 2008. augusztus 13-i rendkívüli ülésének következtetéseire,

– tekintettel az Európai Tanács 2008. szeptember 1-i brüsszeli rendkívüli ülésének következtetéseire[9],

– tekintettel az ENSZ Biztonsági Tanácsa S/RES/1781(2007) és S/RES/1808(2008) számú határozataira, amelyek támogatják Grúzia területi épségét, és az ENSZ grúziai megfigyelő missziójának (UNOMIG) mandátumát 2008. október 15-ig meghosszabbítják,

---

1 HL C 313. E, 2006.12.20., 429. o.
2 Elfogadott szövegek, P6_TA(2007)0572.
3 Elfogadott szövegek, P6_TA(2008)0253.
4 Elfogadott szövegek, P6_TA(2007)0538.
5 Elfogadott szövegek, P6_TA(2008)0016.
6 Elfogadott szöveg P6_TA(2008)0017.
7 HL L 157., 2008.6.17., 110. o.
8 Elfogadott szövegek, P6_TA(2008)0309.
9 Az Európai Unió Tanácsa, 12594/08 sz. dokumentum.

– tekintettel az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) Állandó Tanácsának 2008. augusztus 19-i, 861. számú határozatára a grúziai EBESZ-misszió keretében kiküldött katonatisztek számának növeléséről,

– tekintettel a NATO bukaresti csúcstalálkozójának 2008. április 3-i nyilatkozatára és az Észak-atlanti Tanács 2008. augusztus 19-i ülésének eredményeire,

– tekintettel eljárási szabályzata 103. cikkének (4) bekezdésére,

A. mivel az EU továbbra is elkötelezett Grúzia nemzetközileg elismert határain belüli függetlenségének, szuverenitásának és területi épségének támogatása mellett,

B. mivel Dél-Oszétia lakosainak orosz útlevéllel való ellátása, a szeparatista mozgalom támogatása és a szeparatistáknak a grúzok lakta falvak elleni megnövekedett katonai tevékenysége fokozta a feszültséget Dél-Oszétiában, amelyhez hozzájárultak a grúz határ közelében 2008 júliusában végrehajtott nagyarányú orosz katonai műveletek;

C. mivel több hétnyi fokozott feszültséget, a felek közötti összetűzéseket, a dél-oszétiai szeparatista erők – bombatámadásokkal, halálos összecsapásokkal, tűzharccal és gránátokkal végrehajtott, rengeteg civil halálát követelő és még több sérülést okozó – provokációit követően, a grúz hadsereg 2008. augusztus 7-éről 8-ára virradó éjszaka meglepetésszerű tüzérségi támadást indított Chinvali ellen, majd szárazföldi hadművelet keretében tankokat és katonákat vetett be a Dél-Oszétia feletti ellenőrzés visszaállítása érdekében,

D. mivel Oroszország hosszas katonai előkészületek után azonnal kemény ellentámadással válaszolt, és harckocsikat és szárazföldi csapatokat vetett be, számos célpontot bombázott Grúziában, beleértve Gori városát, és blokád alá vonta Grúzia fekete-tengeri kikötőit,

E. mivel a válság következtében megközelítőleg 158 000 ember kényszerült lakóhelyének elhagyására, és a visszatérésükre irányuló erőfeszítéseiket támogatni kell; mivel a kazettás bombák, fel nem robbant lőszerek és aknák jelenléte, valamint az orosz figyelmeztetések és az együttműködés hiánya veszélyezteti a visszatérést,

F. mivel az orosz katonai beavatkozás súlyos károkat okozott Grúzia infrastruktúrájában, és mivel humanitárius segítségre van szükség,

G. mivel a nemzetközi emberi jogi szakértők és a katonai elemzők adatai szerint az orosz csapatok kazettás lőszereket használtak Grúziában, melynek következtében több ezer fel nem robbant lőszer maradt a válságzónában; mivel Grúzia szintén elismerte, hogy Dél-Oszétiában a Roki-alagút közelében kazettás lőszereket vetett be,

H. mivel 2008. augusztus 12-én a grúz és az orosz elnök elkötelezte magát egy, az EU közvetítői erőfeszítései alapján létrejövő megállapodás mellett, amely azonnali tűzszünet megkötésére, a grúz és orosz erők 2008. augusztus 7. előtti állásaikba való visszavonására, valamint a konfliktus békés és tartós megoldását elősegítő nemzetközi mechanizmusok mihamarabbi felállításáról szóló nemzetközi megbeszélések elindítására irányul,

I. mivel 2008. augusztus 19-én a NATO felfüggesztette legfelső szintű rendes

kapcsolatait Oroszországgal, arra hivatkozva, hogy Oroszország katonai fellépései aránytalanok és összeegyeztethetetlenek Grúzia egyes részeiben beöltött békefenntartói szerepével, és hogy a szokásos kapcsolatok nem folytathatók addig, amíg az orosz csapatok Grúziában maradnak,

J. mivel 2008. augusztus 22-én Oroszország tankokat, tüzérségét és csapatok százait vonta vissza legtávolabbi grúziai hadállásaiból, azonban továbbra is ellenőrzése alatt tartja Poti dél-abháziai kikötővárost, és mivel az orosz kormány bejelentette, hogy csapatokat szándékozik tartani a Dél-Oszétia körüli biztonsági zónában, nyolc ellenőrzési pontot létesítve, ahova orosz csapatokat telepítenek,

K. mivel 2008. augusztus 25-én az orosz parlament felsőháza állásfoglalást fogadott el, amelyben arra kérte az elnököt, hogy ismerje el a szakadár grúz Abházia és Dél-Oszétia régiók függetlenségét, majd 2008. augusztus 26-án Dimitrij Medvegyev elnök úgy határozott, hogy Oroszország hivatalosan elismeri a két régiót mint független államot,

L. mivel a konfliktus messzemenő következményekkel jár a régió stabilitására és biztonságára nézve, amelyek jóval túlmutatnak a konfliktusban részt vevő felek közötti közvetlen kapcsolatokon, és lehetséges hatással lesznek az EU és Oroszország viszonyára, az európai szomszédsági politikára, a Fekete-tenger térségére és az azon túli régiókra,

M. mivel az Európai Uniónak a grúziai válsággal kapcsolatban teljes politikai egységet kell fenntartania és egységesen kell megszólalnia, különösen az Oroszországgal folytatott kapcsolatokban; mivel a grúziai és a kaukázusi válság békés és tartós megoldására irányuló folyamat az EU szomszédsági politikájának átfogó felülvizsgálatát és az egész régió felé új elkötelezettséget követel meg, valamennyi európai és nemzetközi szervezettel – különösen az EBESZ-szel – együttműködésben,

N. mivel a múlt héten a grúz kormány megszakította diplomáciai kapcsolatait Oroszországgal, melyre az Oroszországi Föderáció ugyanezzel a lépéssel válaszolt,

1. úgy véli, hogy a kaukázusi konfliktust nem lehet katonai úton rendezni, és határozottan elítél mindenkit, aki a grúziai szakadár dél-oszétiai és abháziai területek helyzetének megváltoztatása érdekében erőhöz és erőszakhoz folyamodott;

2. felszólítja Oroszországot, hogy tartsa tiszteletben a Grúz Köztársaság szuverenitását, területi épségét és nemzetközileg elismert határainak sérthetetlenségét, és következésképpen határozottan elítéli a grúziai szakadár Abházia és Dél-Oszétia régiók függetlenségének Oroszországi Föderáció általi elismerését, amely sérti a nemzetközi jogot;

3. rámutat, hogy a döntésnek Abházia és Dél-Oszétia végleges státuszáról meg kell felelnie a nemzetközi jog alapelveinek, ide értve az európai biztonsági és együttműködési értekezlet 1975-ös záróokmányát, különösen ami a menekültek visszatérését, tulajdonuk védelmét és a kisebbségi jogok biztosítását és tiszteletben tartását illeti;

4. elítéli Oroszország elfogadhatatlan és aránytalan katonai fellépését, és mélyen Grúzia területére történő benyomulását, ami sérti a nemzetközi jogot; hangsúlyozza, hogy

Oroszországnak nincs jogszerű indoka Grúzia meghódítására és bizonyos részeinek elfoglalására, továbbá egy demokratikus ország kormányának megdöntéssel való fenyegetésére;

5. helyteleníti a konfliktusban részt vevő valamennyi fél által megkülönböztetés nélkül használt erők alkalmazása okozta haláleseteket és emberi szenvedést;

6. mély aggodalmának ad hangot az orosz aknáknak Grúzia társadalmi és gazdasági életére gyakorolt hatása miatt, különös tekintettel a 2008. augusztus 16-án bekövetkezett robbanásra, amelyben a Tbiliszit és Potit összekötő fő vasútvonalon, a Kaszpi-tengerhez közel felrobbant egy vasúti híd, vagy a 2008. augusztus 24-én Gori mellett bekövetkezett robbanásra, amelyben egy Kazahsztánból Potin keresztül exportra nyersolajat szállító tartályvonat robbant fel; hangsúlyozza, hogy mindkét akció megsértette a tűzszünetre vonatkozó kötelezettségvállalásokat;

7. megismétli szilárd meggyőződését: egyetlen harmadik országnak sincs vétójoga egy másik ország szuverén döntése ellen, hogy nemzetközi szervezethez vagy szövetséghez csatlakozzon, és nincs joga arra, hogy egy demokratikusan választott kormányt megingasson;

8. rámutat, hogy az Európa és Oroszország közötti partnerségnek az európai együttműködés alapvető szabályainak tiszteletben tartásán kell alapulnia, melyet nemcsak szavakban, hanem tettekkel is ki kell fejezni;

9. üdvözli az EU elnökségének a konfliktusra adott hatékony és gyors válaszát és a tagállamok egységes kiállását a felek közötti közvetítésben, ami lehetővé tette a tűzszüneti béketerv aláírását; ezzel kapcsolatban üdvözli az Európai Tanács említett rendkívüli ülésének következtetéseit;

10. nyomatékosan sürgeti Oroszországot, hogy tartsa tiszteletben az EU diplomáciai erőfeszítéseinek köszönhetően létrejött és aláírt tűzszüneti megállapodásban megfogalmazott összes kötelezettségvállalását, kezdve azzal, hogy haladéktalanul és teljes mértékben visszavonja csapatait a szűkebb értelemben vett grúz területekről, és katonai jelenlétét Abháziában és Dél-Oszétiában a konfliktus kirobbanása előtt már ott tartózkodó orosz békefenntartó erőkre csökkenti; elítéli az orosz megszálló erők és kísérő zsoldosok által elkövetett kiterjedt fosztogatásokat;

11. követeli független nemzetközi vizsgálat sürgős lefolytatását a tények feltárása és bizonyos állítások tisztázása érdekében;

12. sürgeti a Nemzetközi Büntetőbíróság római alapokmányát ratifikáló Grúziát és az orosz hatóságokat, hogy nyújtsanak segítséget és mindenben működjenek együtt a Nemzetközi Büntetőbíróság ügyészi hivatalával a konfliktus során a polgári személyeket ért támadások és más tragikus események kivizsgálása során, hogy meg lehessen találni a felelősöket és bíróság elé lehessen állítani őket;

13. felhívja az orosz és a grúz hatóságokat: nyújtsanak teljes körű tájékoztatást arról, hogy hadseregük hol dobott le kazettás bombákat, hogy a további polgári áldozatok elkerülése, és a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek biztonságos visszatelepülése érdekében azonnal meg lehessen kezdeni az aknamentesítést;

14. felszólítja az EU-t, a NATO-t és tagállamait, hogy közös állásfoglalás alapján használjanak fel minden eszközt az orosz kormány meggyőzésére a nemzetközi jog betartásáról, ami a nemzetközi közösségben betöltött felelős szerep szükséges feltétele; emlékezteti Oroszországot, hogy az ENSZ vétójoggal rendelkező tagjaként felelősséggel tartozik a világ békés rendjéért;

15. felszólítja a Tanácsot és a Bizottságot, hogy vizsgálja felül az Oroszországgal kapcsolatos politikáját, amennyiben Oroszország nem teljesíti a tűzszüneti megállapodásban megfogalmazott kötelezettségvállalásait; támogatja az Európai Tanács határozatát, hogy elhalasztja a partnerségi és együttműködési megállapodással kapcsolatos tárgyalásokat az orosz csapatok visszavonásáig a 2008. augusztus 7. előtti állásaikba;

16. felhívja a Bizottságot, hogy tegyen javaslatot az Oroszországra vonatkozókkal legalább egyenértékű vízumkönnyítési és visszafogadási megállapodásokra Grúzia vonatkozásában;

17. felszólítja az uniós tagállamokat, hogy vizsgálják felül a Dél-Oszétiában és Abháziában történő gazdasági tevékenységekre vonatkozó vízumok kiadását;

18. határozottan elítéli a grúz lakosság Dél-Oszétiából és Grúziából történő kényszerű kitelepítését, és felhívja a *de facto* dél-oszét és abház hatóságokat, hogy a nemzetközi humanitárius jognak megfelelően garantálják a kitelepített polgári lakosság békés visszatérését;

19. üdvözli az EBESZ kezdeményezését a fegyvertelen megfigyelők számának növelésére; sürgeti az EBESZ grúziai missziójának további megerősítését az országon belüli teljes mozgásszabadságot biztosítva számukra, és ösztönzi az uniós tagállamokat, hogy járuljanak hozzá ezen erőfeszítésekhez;

20. az EU erőteljes hozzájárulását kéri a konfliktus megoldására tervezett nemzetközi mechanizmus kidolgozásához, ezért üdvözli az Európai Tanács határozatát az európai biztonsági és védelmi politika (EBVP) megfigyelő missziójának kiküldéséről, amely kiegészítené az ENSZ- és EBESZ-missziókat, továbbá hogy ENSZ- vagy EBESZ felhatalmazást kér egy EBVP békemisszióhoz;

21. üdvözli az EU aktív és folyamatos támogatását minden olyan nemzetközi erőfeszítés számára, amelyek célja a konfliktus békés és tartós megoldása, különös tekintettel a Tanács elkötelezettségére az ENSZ, EBESZ és a konfliktus rendezésére irányuló egyéb erőfeszítések támogatása iránt; különösen üdvözli a grúziai válság kapcsán uniós különleges képviselő kinevezéséről szóló döntést;

22. üdvözli a Bizottságnak a polgári lakosság számára biztosított, 6 millió EUR értékű humanitárius gyorssegélycsomagját, amelyet további forrásokkal kell kiegészíteni a rászorultság helyszíni értékelése alapján; rámutat, hogy a konfliktus nyomán sürgős szükség van újjáépítési segélyre;

23. üdvözli a Tanács döntését, hogy nemzetközi adományozói konferenciát hív össze Grúzia újjáépítésesére, és sürgeti a Tanácsot és a Bizottságot, hogy vizsgálja meg a háború által sújtott grúziai területek újjáépítésére irányuló anyagi támogatást célzó átfogó uniós terv lehetőségét, valamint az európai uniós jelenlét erősítésének

lehetőségét az országban és az egész régióban;

24. felhívja a konfliktusban érintett feleket, hogy biztosítsanak teljes körű és korlátlan hozzáférést az áldozatok számára a humanitárius segélyekhez, ideértve a menekülteket és az országon belül lakóhelyüket elhagyni kényszerült embereket;

25. véleménye szerint a grúz válság – és a többi dél-kaukázusi megoldatlan válság – megoldásának keresése hasznát fogja látni annak, hogy a válságkezelési mechanizmusok egyre inkább nemzetköziek; javasolja ezért, hogy az EU hívjon össze összkaukázusi békekonferenciát, amely a folyamat kulcsfontosságú eleme lenne; úgy ítéli meg, hogy egy ilyen konferenciának a polgári és politikai jogok teljes tiszteletben tartására vonatkozó nemzetközi garanciákat és a demokráciának a nemzetközi joguralom általi előmozdítását kellene megvitatnia; hangsúlyozza, hogy a konferencia lehetőséget kínálhatna arra is, hogy a kaukázusi régió képviselettel nem rendelkező vagy elhallgattatott csoportjainak hangja is hallhatóvá váljék;

26. felhívja a Tanácsot és a Bizottságot, hogy az európai szomszédságpolitikát keleti partnereink igényeihez alakítva fejlessze – ideértve a Fekete-tenger térségi uniós részvétel megerősítését –, fogadja el az Európai Parlamentnek az Európai Gazdasági Térség Plusz megalapítására tett javaslatát vagy a keleti partnerségre irányuló svéd–lengyel javaslatot, és gyorsítsa fel – különösen Grúzia, Ukrajna és a Moldovai Köztársaság tekintetében – a szabadkereskedelmi zóna létrehozását; megjegyzi, hogy az említett országokkal kapcsolatos uniós vízumpolitika liberalizációjában figyelembe kell venni, hogy Oroszország e területen náluk jobb feltételekkel bír;

27. hangsúlyozza a dél-kaukázusi térség számos problémájának összefüggését, és az átfogó megoldásra szükségességét stabilitási paktum formájában, a fontosabb külső szereplők bevonásával; hangsúlyozza a fekete-tengeri térség szomszédos országaival folytatott együttműködés erősítésének szükségességét egy olyan különleges intézményi és többoldalú mechanizmus létrehozásával, mint például egy Fekete-tengeri Unió, valamint egy, a dél-kaukázusi térséggel kapcsolatos nemzetközi biztonsági és együttműködési konferencia megszervezésével; felkéri ezért a Bizottságot, hogy terjesszen konkrét javaslatot a Parlament és a Tanács elé a Törökországot és Ukrajnát is magába foglaló fekete-tengeri térség számára létrehozandó többoldalú keretrendszerről; úgy ítéli meg, hogy a térség stabilitásának és energiahálózatainak érdekében be kell vonni az olyan szomszédos országokat is, mint például Kazahsztán;

28. emlékeztet arra, hogy a 2008. április 3-i bukaresti csúcstalálkozón a NATO beleegyezett abba, hogy Grúzia a szövetség tagja lesz;

29. hangsúlyozza Grúzia fontosságát az EU energiabiztonságának javítása szempontjából, mert alternatívát kínál az orosz energia-tranzitútvonalra; döntő fontosságúnak ítéli a létező infrastruktúrák – mint a Baku–Tbiliszi–Ceyhan csővezeték – megóvását, és felhívja a Bizottságot, hogy e célból ajánljon fel Grúziának minden szükséges támogatást; elvárja az EU szilárd politikai és költségvetési kötelezettségvállalását a Nabucco vezeték ügyében, amely Grúzia területét átszelő kiemelt EU-s projekt, és amely az Oroszországgal közösen vállalt – az EU tagállamainak Oroszországtól való gazdasági és politikai függését potenciálisan erősítő – projektek legkomolyabb alternatívája;

30. felhívja a Tanácsot és a Bizottságot, hogy folytassák erőfeszítéseiket a közös uniós energiapolitika elfogadásáért, amely többek között biztosíthatja az ellátási források változatosabbá tételét;

31. álláspontja szerint a dél-kaukázusi együttműködésnek nem az EU és Oroszország közötti kölcsönösen kizárólagos befolyási övezetekről (ún. érdekszférák) kell szólnia;

32. véleménye szerint az EU szerepe a jelenlegi válságban rámutat, hogy meg kell erősíteni az európai külügyi, védelmi és biztonsági politikát, és úgy véli, hogy ehhez a Lisszaboni Szerződés – ideértve a főképviselő posztjának létrehozását, a szolidaritási záradékot és az EU energiabiztonsági politikáját – a megfelelő út;

33. hangsúlyozza a dél-kaukázusi térség stabilitása megőrzésének szükségességét, és felhívja az örmény és azerbajdzsáni kormányt, hogy járuljanak hozzá e cél eléréséhez valamennyi nemzetközi kötelezettségvállalásuk tiszteletben tartása mellett;

34. megerősíti azt az elvet, hogy a pluralisztikus és demokratikus kormányzás – működő ellenzéki pártokkal, az emberi és polgári jogok tiszteletben tartásával – a legjobb biztosítéka a teljes dél-kaukázusi térség stabilitásának;

35. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak, a Bizottságnak, a tagállamoknak, Grúzia és az Oroszországi Föderáció elnökének és parlamentjének, a NATO-nak, az EBESZ-nek és az Európa Tanácsnak.